

vyzbrojovanie parných rušňov uhlím“. Z nových slovníkov registruje sloveso *zauhľovať* Ortograficko-gramatický slovník slovenčiny.

Na záver konštatujeme: Prídavné meno *zauhľený*, na ktoré sa pýtala redaktorka, je jazykovo v poriadku. Je odvodené od slovesa *zauhľiť* s významom „vytvárať do uhla“. Ojedinele sa používa nedokonavé sloveso *zauhľovať* a slovesné podstatné meno *zauhľovanie*. V slovnej zásobe slovenčiny máme i nedokonavé sloveso *zauhľovať* „zásobovať uhlím (kotelňu ap.)“, od ktorého je odvodené slovesné podstatné meno *zauhľovanie* a prídavné meno *zauhľovací*. Sloveso *zauhľovať* nemá nedokonavý pendant *zauhľiť*.

Silvia Duchková
Jazykovedný ústav L. Štúra SAV, v. v. i.

Výraz *panko*. – Telefonujúca do jazykovej poradne sa pri zostavovaní jedálneho lístka reštaurácie nevedela rozhodnúť, aké poradie slov má zvoliť v pomenovaní strúhanky. Je správne *vyprážený rezeň z mangalice v strúhankke panko* alebo *v panko strúhankke*?

Slovo *panko* patrí v slovenskej slovnej zásobe medzi pomerne nové pomenovania, známym sa stalo vďaka v súčasnosti veľmi obľúbenej ázijskej gastronómii. Podľa viacerých internetových stránok ide o špeciálny druh strúhanky, ktorý sa nazýva aj *japonská strúhanka*. Sú to hrubé pozdĺžne vložky z bezkôrkového bieleho chleba pečeného originálnou technológiou. Na rozdiel od klasickej strúhanky má hrubšiu štruktúru, ktorá vďaka vzduchovým bublinkám v ceste absorbuje počas vyprážania menej oleja. Dnes ju už nájdeme nielen na pultoch špecializovaných ázijských obchodov, ale aj v bežných potravinách.

Výraz *panko* je prevzatý z japončiny. Spracoval sa len v elektronickom Japonsko-slovenskom študijnom slovníku dostupnom na <https://slovniky.lingea.sk/japonsko-slovensky> so slovenským ekvivalentom *strúhanka*. Prostredníctvom korpusu textov Omnia Slovaca IV Maior Beta (23.01)¹ a in-

Príspevok vznikol v rámci grantu VEGA č. 2/0132/24 Slovenský pravopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe 2.

¹ Korpus Omnia Slovaca IV Maior Beta (22.01) vznikol zlúčením korpusových dát v Slovenskom národnom korpuse (SNK prim 9.0) a dát z webových korpusov a slúži potrebám pracovníkov JÚEŠ SAV, v. v. i. [cit. 17. 3. 2025].

ternetového prehliadača Google sme si overili jeho fungovanie v písaných textoch. Počet dokladov v korpuse sa ráta v desiatkach. Vyradili sme napr. gramatický tvar *v panku* v súvislosti s hudobným štýlom a anarchistickým hnutím *pank* (pôv. *punk*) alebo *panko* v tých textoch, kde bolo zrejmé, že ide o chybný zápis slova *pánko*. Výraz *panko* z oblasti gastronómie sa vyskytuje najmä na špecializovaných internetových stránkach – na stránkach rôznych internetových obchodov, na gastronomických blogoch, v ponukách obedových menu a jedálnych lístkov reštaurácií.

Z analýzy vyplynulo, že pomenovanie *panko* sa väčšinou používa vo funkcii nesklonného prídavného mena v pozícii pred podstatným menom, pričom najčastejšie sa spája s podstatným menom *strúhanka*, prípadne *zmes* či *krevety*. Z dokladov vyberáme: *Rozdiel medzi štandardnou a **panko strúhankou** okrem spôsobu spracovania je aj to, že **panko strúhanka** je vyrobená z chleba bez použitia kôrky.* (sushimushi.sk) – ***Panko strúhanka** je tradičná japonská strúhanka, ktorá sa rovnako ako naša používa pri vyprážaní mäsa, rýb a zeleniny.* (dobrenoviny.sk) – *Majú tu aj netradičnú kombináciu **panko kreviet** s foie gras, klasické kari kura s ryžou či grilovanú chobotnicu s pomarančovým kuskusom.* (restauracie.etrend.sk) – *Postup: **panko zmes** vysypeme na menší plech, postriekame vodou.* (asiafood.sk) Vyskytuje sa aj s opačným poradím slov – *strúhanka panko*, napr. *V japonskom kútiku sa chystala tempura a sushi, konkrétne napríklad kalifornské rolky plnené kuraťom v chrumkavej **strúhanke panko** a mangom.* (food4fun.sk) – *Ak chcete, aby jedlo bolo originálne ázijské, použite **strúhanku panko** z ázijského obchodu.* (woman.sk) Výraz *panko* je v tomto prípade v tvare tzv. pomenovacieho nominatívu, keď sa v spojení *strúhanka panko* slovo *strúhanka* skloňuje, ale slovo *panko* ostáva v nominatíve. Stretávame sa s ním najmä pri názvoch obcí, napr. *Obci Matúškovo*, ale tiež pri pomenovaniach neživých predmetov (*o knihe Zajko Bojko*) alebo v geografických názvoch (*pri ostrove Gozo*).

Ďalej sa výraz *panko* používa aj samostatne ako podstatné meno stredného rodu, ktoré sa skloňuje podľa vzoru *mesto*, napr. *Okrem toho, že krídelká namočíte do cestička, obalte ich ešte aj **v panku** alebo v strúhanke.* (najnovsie.sk) – ***v panku** vyprážaný kozí syr a šošovicový šalát* (food4fun.sk) – *Nenahradzujte **panko** obyčajnou strúhankou.* (genovital.sk) V korpusových textoch sme zaznamenali aj malý počet dokladov, keď sa podstatné meno *panko* nesklonovalo.

Pristavíme sa ešte pri jednom pravopisnom jave, keď sa slovo *panko* píše s veľkým začiatočným písmenom ako vlastné podstatné meno, napr. *Recepty, kde je strúhanka Panko* (varecha.pravda.sk) – *Japonská Panko strúhanka má však hrubšiu štruktúru.* (daryze.sk) Azda to súvisí s tým, že používatelia vnímajú toto slovo ako názov, ktorý vidia na obale výrobku. S veľkým začiatočným písmenom sa však ako nadpis na obaloch uvádzajú aj iné názvy produktov, čo však neznamená, že ide o vlastné meno. Ide o všeobecné označenie, ktoré sa píše s malým začiatočným písmenom.

Na záver zhrnieme, že slovo *panko* sa v slovenčine používa ako nesklonné prídavné meno pred nadradeným podstatným menom v spojení *panko strúhanka* aj ako všeobecné podstatné meno stredného rodu za nadradeným podstatným menom v spojení *strúhanka panko*, pričom oba spôsoby sú z jazykového hľadiska v poriadku. Používa sa tiež samostatne a vtedy sa skloňuje podľa vzoru *mesto*.

Judita Páleníková
Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.